

El rerefons de les vagues de fam segons Gandhi i Xirinacs

written by Lluís Busquets | 11 de desembre de 2018

El passat dia 6 de desembre, a la tertúlia de RAC 1 de quarts de deu del matí, el Dr. Gonzalo Bernardos, titular de Teoria Econòmica de la UB, va qualificar la vaga de 24 hores que començaven membres del Govern, diputats, polítics i gent diversa als Caputxins de Sarrià de Barcelona com una *performance* i una dieta d'aprimament. Era obvi que no havia escoltat les magnífiques paraules del pare Botam, un home més que reconegut per la seva pugna en pro de l'ecumenisme, que acollí els vaguistes aquell matí, com el març de 1966 havia acollit els components de la "caputxinada", d'on sorgí el Sindicat Democràtic d'Estudiants de la UB, en la qual Bernardos és professor. Alguns contertulians li van contestar amb una certa indignació, però ell va insistir argumentant que distingia l'histrionisme dels vaguistes dels Caputxins dels qui feien una vaga indefinida a Lledoners, que aquests sí que li mereixien respecte. Amb la qual cosa demostrava desconèixer les teories de Gandhi sobre les vagues de fam i els escrits, arguments i declaracions de Lluís M. Xirinacs.

Vaig trucar tot seguit a l'emissora, em vaig identificar i vaig dir que m'agradaria respondre al Dr. Bernardos a partir de l'experiència de Xirinacs, de qui havia escrit una biografia, i explicar a l'audiència de RAC 1 el rerefons d'una vaga de fam per desfer alguns malentesos (el dilluns anterior m'havia trucat una altra emissora barcelonina per aclarir-ne alguns conceptes). Em van demanar si se m'havia al·ludit personalment, vaig respondre que en general s'havia al·ludit a tots els no-violents que sabem que la vaga de fam és un estri pacífic de lluita, però no pas amb nom i cognoms. Se'm digué que passaven nota al conductor de la tertúlia per si trobava convenient trucar-me. Ningú no ho va fer –no sé si per inconveniència o per censura– de manera que vull explicar aquí

el que hauria dit.

La vaga de fam és una lluita pacífica, dialogal i conscientment fracassada per endavant, perquè se sap de bell antuvi que l'objectiu proposat mai no s'acaba aconseguint. Tanmateix, és capaç de remoure consciències que, a la llarga, ajuden a assolir-lo. Que és un mitjà de lluita pacífica em sembla que no cal explicar-ho. En canvi, sembla que no s'entén gaire que sigui dialogal. Xirinacs té dit i enregistrat que la vaga de fam es fa per moure el cor dels amics i coneguts del propi entorn a fi que el cercle es vagi estenent vers altres centres concèntrics més amplis com ho fan les ones d'una pedra llançada al riu. Una vaga de fam, de fet, cerca ressò. Una vaga de fam sempre espera resposta. No és nou fer vint-i-quatre hores de dejuni en solidaritat amb qui en fa un d'indefinit (grups d'amics de Gandhi i Xirinacs li donaven suport d'aquesta manera, per exemple; fins i tot s'han fet cadenes de vaguistes que es tornen a dejunar vint-i-quatre hores per ser rellevats per d'altres). El vaguista, aleshores, se sent confortat i animat a seguir una acció tan difícil (en sóc testimoni quan amb un amic vam anar a donar ànims als promotors de la Renda Garantida de Ciutadania en vaga de fam a la plaça de Sant Jaume el 19-XII-2016). Xirinacs deia que el suport l'ajudava a arribar a mitjanit i pensar que, si resistia un minut més, arribava a un altre dia per poder seguir resistint i no defraudar els que li feien costat. No m'estranyaria, doncs, que a Catalunya sortissin altres estratègies de suport als vaguistes, sobretot en l'àmbit cristià. Sabem que tres-cents sacerdots van enviar una carta als bisbes i companys de les Espanyes fent-los conscients del poc ressò que tenien les injustícies comeses per la Magistratura espanyola en el procés català (el papa Francesc ha dit i repetit que una presó preventiva llarga és sempre injusta) esperant també una resposta.

I acabo parlant de l'objectiu de la vaga, que, com he dit, sol fracassar a curt termini tot i semblar llavors de victòria en

un termini més llarg. Fins quan dura una vaga de fam dita "indefinida"? Donat per fet (que no sempre succeeix) que la fisiologia del vaguista resisteixi (i, si no ho fa, cal ajudar-lo a autoconvèncer-se de deixar-ho), caldria respondre fins que l'entorn del vaguista és capaç de convèncer-lo d'acabar-la perquè li ofereix una prova que pot arribar a substituir l'objectiu proposat. A la meua biografia de Xirinacs (*Xirinacs: el profetisme radical i no violent*, Barcelona: Balasch Editor, 2017), hi trobaran molts exemples en més d'una dotzena de vagues de fam que hi explico, unes més reeixides que les altres, perquè el cos, com és sabut, no sempre respon igualment. En la seva primera vaga de fam a Santa Cecília, de vuit dies (estiu 1969) demanava la separació d'Església i Estat, i ja sabem a quin punt estem, immatriculacions incloses. A la segona de 1970-71 (n'existeix el llibre *Vint-i-un dies de vaga de fam per Catalunya*, traduït a moltes llengües) demanava eleccions lliures als Països Catalans (i acabà amb els seus ossos dos anys a Carabanchel); però, el Consell clandestí de forces polítiques catalanes l'anà a veure i el va fer desistir prometent-li un organisme que ja s'estava gestant: l'Assemblea de Catalunya, aplegada per primera vegada el 7-XI-1971 (mom, és deu mesos després d'acabada la vaga). A la tercera, de fam i set, que va fer a la presó de capellans de Zamora (1/10-XII-73), demanava l'acabament del règim franquista i el bisbe Buxarrais n'assolí l'alliberament. A la quarta, la més greu perquè l'encefalograma arribà a posar-se-li pla, començada el desembre de 1973 a la Model i acabada a Carabanchel el 1974, després de 42 dies de no menjar, demanava l'alliberament dels 113 components de l'Assemblea de Catalunya caiguts a Santa Maria Mitjancera; el van haver d'enganyar perquè la deixés, quan encara alguns estaven empresonats. La cinquena, volia falcar la seva carta a Franco, en què li demanava amnistia, i tingué lloc durant tot el gener de 1975, a Carabanchel, on va fer altres dejunis conjuntament amb altres presos polítics. Després de la mort de Franco, a Montserrat, va fer la vuitena, demanant una transició modèlica. I la novena, la va fer en ple

carrer Entença, quan es va plantar davant la presó Model demanant amnistia (s'aconseguí quan ja era senador, el 14-X-77, sense cap indult per als presos socials, com ell demanava). Allí mateix el maig del 77 va fer una altra vaga demanant unitat als partits polítics i la constitució d'un Parlament català provisional com un acte de sobirania abans de les primeres eleccions a Madrid, cosa que tampoc no aconseguí. Suárez havia marcat data de les eleccions i tots els partits estaven delerosos de presentar-s'hi amb les seves sigles. Si se li hagués fet cas, seríem on som?